

Urszula Zaleska

nauczyciel języka polskiego

I Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Częstochowie

nauczyciel-doradca metodyczny RODN „WOM” w Częstochowie

Rewolucja z każdej strony – warsztaty polonistyczne z korelacją historii, filozofii i filmoznawstwa

Pomysłem na uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej I Liceum Ogólnokształcącego im. J. Słowackiego w Częstochowie i zachęcenie młodzieży uzdolnionej humanistycznie do wybrania właśnie naszej szkoły były zorganizowane w czerwcu 2018 r. wyjazdowe warsztaty humanistyczne.

Autorkami innowacji były nauczycielki liceum uczące w klasach o profilu humanistycznym historii i języka polskiego – Małgorzata Kaim i Urszula Zaleska.

Nazwa innowacji: Rewolucja z każdej strony – warsztaty polonistyczne z korelacją historii, filozofii i filmoznawstwa

Rodzaj innowacji: organizacyjna, programowa, metodyczna

Adresaci innowacji: uczniowie klas trzecich o profilu humanistycznym

Czas realizacji innowacji obejmuje: II semestr klasy III

Krótki opis innowacji: Innowacyjność programowa uwzględnia założenia podstawy programowej przedmiotów: język polski, historia i filozofia przy jednoczesnym innowacyjnym przekazywaniu treści i sposobie ich realizacji w postaci warsztatów i wykładów prowadzonych przez nauczycieli i pracowników naukowych Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie. Innowacyjność organizacyjna polega na prowadzeniu zajęć nie tylko na terenie szkoły, ale również podczas dwudniowych warsztatów wyjazdowych w Poraju. Innowacja metodyczna obejmuje różnorodne metody nauczania (m.in. projekt edukacyjny, projekcje filmowe, prelekcje, wykłady, wycieczki, zajęcia teatralne).

Motywacja wprowadzenia innowacji: Innowacja ma służyć rozwijaniu wśród uczniów postaw humanistycznych, umiejętności twórczego myślenia, dostrzegania więzi przyczynowo-skutkowych, analizy tekstu. Jednym z jej celów jest uświadomienie uczniom, że znajomość literatury, historii i filozofii pozwala lepiej zrozumieć współczesny świat i międzynarodowe relacje. Zaplanowane działania mają służyć zwiększeniu efektywności kształcenia w zakresie historii, edukacji obywatelskiej i języka polskiego, poszerzaniu wiedzy z tych dziedzin oraz ukazaniu uczniom ich mocnych i słabych stron, a także powodować poprawę efektywności współdziałania w zespole.

Przewidywane efekty: Uczniowie rozwijają swoje zainteresowania i talenty, nabywają kompetencje kluczowe najbardziej preferowane przez pracodawców, są lepiej przygotowani do egzaminu maturalnego i podjęcia studiów. Nauczyciele systematycznie doskonalą swoje kwalifikacje zawodowe, zmieniają swoją rolę – od nauczania do kierowania procesem uczenia się ucznia, rozwijają umiejętności w zakresie aktywizowania zespołu uczniów, współpracują w zespole, ucząc się przez wzajemną wymianę doświadczeń w ramach realizowanych treści programowych, wzbogacają swój warsztat pracy, zapewniają realizację treści programowych z uwzględnieniem korelacji międzyprzedmiotowej. Z kolei szkoła dzięki innowacji uatrakcyjni ofertę edukacyjną, promuje treści humanistyczne w środowisku lokalnym oraz podnosi jakość kształcenia. Podstawę programową do powyższych działań stanowią treści obejmujące: teksty źródłowe, utwory literackie, koncepcje filozoficzne oraz inne teksty kultury (filmy fabularne, dokumentalne, spektakle teatralne) odnoszące się do istoty rewolucji (m.in. Wielkiej Rewolucji Francuskiej i rewolucji październikowej). Podczas prowadzonych warsztatów interpretacyjnych, inscenizacyjnych oraz filmoznawczych wykorzystano znajomość następujących tekstów kultury:

Z. Krasiński, *Nie-Boska komedia*; S. Żeromski, *Przedwiośnie*; S.I. Witkiewicz, *Szewcy*; *Pancernik Potiomkin* w reż. S. Eisensteina; *Danton* w reż. A. Wajdy; Teatr Off Junior „SZEWCY” Witkacego w Teatrze Szekspirowskim – You Tube; E. Delacroix, *Wolność wiodąca lud na barykady*; F. Chopin, *Etiuda Rewolucyjna*.

Pierwszym etapem realizacji innowacji było przygotowanie z klasami projektów edukacyjnych, których efekty zostały zaprezentowane podczas wyjazdowych dwudniowych warsztatów.

Tematy zadań dla poszczególnych zespołów:

1. Przyjrzyj się obrazowi E. Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*.
Jakie skojarzenia wywołuje w Tobie obraz? Jakiego wzbudza w Tobie uczucia?
Jakie skojarzenia literackie i kulturowe wywołuje obraz?
Przygotuj słuchowisko inspirowane obrazem oraz ścieżkę dźwiękową mogące posłużyć osobie niewidomej jako „ilustracja obrazu”.
2. Zapisz, co może się kojarzyć z pojęciem rewolucji (jakie przedmioty, działania, postawy itp.).
Narysuj lub namaluj obraz przedstawiający problem rewolucji do umieszczenia na okładce powieści S. Żeromskiego *Przedwiośnie*. Wykorzystując znajomość losów głównego bohatera powieści, zaplanuj kilka kadrów z filmu poświęconego Cezaremu Baryce, ujmujących najważniejsze wydarzenia z jego życia podczas rewolucji w Baku. Nadaj tytuł poszczególnym kadrom i krótko opisz ich treść. Nadaj tytuł filmowi.
3. Przeczytaj uważnie fragmenty dramatu Z. Krasińskiego *Nie-Boska komedia* obrazujące obóz rewolucjonistów. Podziel tekst na fragmenty, które posłużą do sporządzenia kolejnych kadrów filmu ukazującego wydarzenia i przestrzeń wykreowane w dramacie. Opisz wykorzystywane plany, kolejne ujęcia, kadry oraz sposoby ich powiązania. Opracuj poszczególne kadry, wykorzystując obrazy lub zdjęcia odnalezione w zasobach Internetu. Wykorzystaj fragmenty dramatu do zredagowania narracji, którą opatrzysz poszczególne kadry. Zwróć uwagę na to, aby uwydatnić przesłanie utworu. Dobierz utwór muzyczny, który podkreśli nastrój filmu.
4. Wybierz z tekstu dramatu S.I. Witkiewicza *Szewcy* sceny, które ilustrują mechanizmy rewolucji.
Podziel tekst na fragmenty, które posłużą do napisania scenariusza szkolnego spektaklu teatralnego. Zaplanuj liczbę scen, nadaj im tytuły. Wykorzystaj wypowiedzi bohaterów dramatu do zredagowania monologów i dialogów. Zwróć uwagę na to, aby uwydatnić przesłanie utworu. Zredaguj didaskalia zawierające wskazówki dotyczące scenografii, przestrzeni scenicznej, wyglądu, mimiki, gestykulacji, gry scenicznej bohaterów. Wykonaj afisz teatralny przygotowanego spektaklu.

Oprócz prezentacji prac wykonanych w ramach zrealizowanych projektów młodzież miała możliwość wysłuchania wykładów dotyczących tematu rewolucji w ujęciu historycznym i historyzoficznym. Zorganizowane zostały również warsztaty historyczne (pracy z tekstem źródłowym i ćwiczeń w pisaniu eseju) oraz filmoznawcze (po projekcji filmów: *Pancernik Potiomkin* w reż. S. Eisensteina, *Danton* w reż. A. Wajdy).

Dodatkowym atutem innowacji była możliwość integracji klas podczas zajęć rekreacyjnych. Natomiast największym wyzwaniem i trudnością było pozyskanie sponsorów dla częściowego sfinansowania wyjazdu młodzieży. Działanie miało być powtarzane w kolejnych latach, ale epidemia COVID uniemożliwiła kontynuację innowacji.

Urszula Zaleska